

2010-05-05

Utvecklings- och samverkansplan; Linköping – Norrköping; större, starkare och intressantare

Inledning

Linköping och Norrköping har under tre år framgångsrikt utvecklat och formaliserat sin samverkan. Samarbetet har nu kommit så långt att det finns strategiska underlag att ta utgångspunkt i – Gemensam Översiktsplan, Gemensam Klimatvision och Målbild 2030 (konsultrapport). Målsättningen är att med stöd i dessa utveckla en mer fokuserad och koncentrerad samverkansplan.

Linköpings och Norrköpings kommuner kan inte själva göra allt för att nå målen. Samverkansplanen fokuserar på sådant kommunerna själva har rådighet över alternativt kan initiera aktiviteter kring och inbjuda andra aktörer.

Samarbetet hittills har lett till många, både stora och små, aktiviteter, i denna plan fokuserar vi på större åtgärder som tydligt leder mot målen. Förvaltningarna fortsätter och utvecklar samarbetet kring olika frågor som ofta handlar om effektivare verksamhet. Dessa planeras av förvaltningarna själva och redovisas inte här.

Dessutom finns det många aktiviteter för att uppnå målen som kommunerna gör var för sig. Dessa är också viktiga men vinner inte på att genomföras gemensamt. Därmed redovisas de inte här.

Samverkansplanen är flerårig och revideras minst en gång per mandatperiod samt uppdateras årligen.

Mål

Under perioden 2007-2009 utvecklades tre viktiga strategiska inriktningsdokument; Gemensam Översiktsplan, Gemensam Klimatvision och Målbild 2030. Tillsammans bildar dessa en bra kunskapsgrund för att utveckla samarbetet och skapa en funktionell och integrerad stadsregion.

I inriktningsdokumenten anges ett antal övergripande mål. De aktiviteter som samlas i utvecklings- och samverkansplanen är aktiviteter som bidrar till att skapa förutsättningar att nå nedan angivna mål;

Regionen har 500 000 invånare år 2030

En större region skapar bättre förutsättningar att dra nytta av skal- och breddfördelar vilket skapar en ökad näringsbredd (diversifiering) och

därmed en bättre regional konkurrenskraft. En större region är en grundläggande resurs i en kunskaps- och tjänstedriven ekonomi – både i termer av produktionsfaktorer (många människor) och som underlag för en större hemmamarknad. En större region ökar också attraktiviteten och skapar bättre förutsättningar att öka sysselsättningen (storstadsregioner har generellt lägre arbetslöshet och lägre biståndsberoende).

År 2030 har regionen samma andel människor i arbete som i riket

Detta innebär ca 30 000 nya arbetstillfällen till 2030, baserat på en befolkning på 500 000 invånare. Detta förutsätter bl. a;

- minskat utanförskap,
- förbättrad integration av utrikesfödda,
- ökad öppenhet mot omvärlden,
- en vidgad regional näringsbredd och,
- en mångfald av mötesplatser och nätverk.

2030 är andelen som har eftergymnasial utbildning nära rikets

År 2008 skulle detta ha inneburit att 4000 fler av regionens invånare hade haft en högskole-/universitetsexamen. Utbildning och kompetens är en grundläggande faktor på arbetsmarknaden. En kunskapsdriven ekonomi förutsätter att;

- den enskildes möjligheter att få och skapa möjligheter till arbete ökar med stöd av höjd kompetens,
- ett välfungerande utbildningssystem – från grundskola till universitet,
- att Linköpings universitet står sig väl i den internationella konkurrensen.

År 2030 är regionens lönesummor i nivå med genomsnittet i riket

Lönesummorna är kvittot på hur väl regionen lyckats uppnå ett närings-/och arbetsliv med god produktivitet och högt arbetsdeltagande. År 2007 hade målet inneburit att lönesummorna i Linköping och Norrköping hade varit 10 % högre eller närmare 5 miljarder kronor högre än idag. För att höja regionens lönesummor krävs bl. a;

- att få fler i arbete,
- en ökad tjänstgöringsgrad,
- en större lokal marknad och en ökad näringsbredd,
- ett ökat kunskapsinnehåll i de varor och tjänster som produceras samt,
- att regionens samlade produktion flyttar sig uppåt på värdeskalan genom en ökad förädlingsgrad.

År 2030 är regionen en av landets mest attraktiva att bo och verka i

För att regionen ska uppfattas som än mer attraktiv krävs bl. a;

- att fler människor med olika kompetenser och erfarenheter bosätter sig här,
- att regionen erbjuder mer för fler genom ett brett och mångfacetterat utbud,
- en tydlig regional image – ett utvecklat regionalt varumärke,

- en trovärdig bild av att regionens framgång inte bara bygger på ekonomi utan också på hög livskvalitet och,
- att invånare och politiker betraktar regionen som en enhet.

Linköping och Norrköping – den klimatsmarta regionen

Kommunerna ska aktivt medverka till att hejda den globala och lokala klimatpåverkan genom att bl. a;

- all kommunal planering sker klimatmedvetet
- alltid välja förnybara energikällor inom transport- och energisystemen
- vid all upphandling ställa klimat- och miljökrav
- öka klimatengagemanget och kommunicera klimatfrågan
- stödja affärsdriven miljöteknikutveckling

Målen är ambitiösa, en del mycket ambitiösa, och bygger på antaganden om Linköpings, Norrköpings och regionens samlade potential. Att prestera i nivå med riksgenomsnittet eller över gör idag i princip bara Stockholm, och ibland Västra Götaland och Skåne. Såväl forskning som praktiska erfarenheter visar att det finns positiv kraft i en ökad integration.

Målsättning är att utveckla en gemensam marknad. Närheten är en genväg tillväxt – ingen annanstans i Sverige finns två så stora och i flera avseende komplementära städer så nära varandra. Ytterst handlar samarbetet om att skapa förutsättningar för Linköping och Norrköping att samspela, fördela roller och ansvar samt skapa gemensamma och kompletterande strukturer.

Förhållningssätt

Systemperspektiv

Det är inte alltid lätt att skilja på mål och medel. Flera mål hänger nära samman. Ett måls uppfyllelse är ofta beroende av de medel/insatser som görs för att uppnå andra mål. Av detta skäl är det viktigt att utveckla ett systemtänkande, där varje aktör tidigt ser och förstår hur insatser inom ett område direkt eller indirekt påverkar ett annat. Samordnande funktioner spelar en viktig roll vad det gäller att skapa arenor och mötesplatser som underlättar system- och helhetsperspektiv.

Ett antal frågor av nedan art bör kontinuerligt ställas;

- Hur bidrar den aktuella åtgärden till att uppnå målet/målen?
- Tillgodoses ramvillkoret – en hållbar utveckling?
- Kan åtgärdens effekt stärkas av koordinering med andra åtgärder?
- Påverkar åtgärden andra aktörers möjligheter att bidra till måluppfyllelse?
- Stärks eller försämras effekten av andra (vidtagna eller planerade) åtgärder?

Komplementaritet

Att utveckla städerna i en komplementär anda är centralt för att utveckla en stadsregion med storstadsmässiga förtecken. Parallella system och parallellt utbud motverkar en sådan utveckling. Allt fler människor efterfrågar ökat utbud och mångfald, vilket är en av förklaringarna till att storstäder växer. Med utgångspunkt i städernas olikheter och styrkor ska utbudet breddas till förmån för invånare och näringsliv såväl som för besökare.

Långsiktighet

Att utveckla regionen i riktning mot målen kommer att ta tid och kräva mod, beslutsamhet och tålamod. Insatser som görs i närtid kommer att påverka förutsättningarna för planerade insatser längre fram. Det är viktigt att se hela kedjan av händelser och åtgärder som förhoppningsvis leder fram till önskat resultat. Likväl är det viktigt att förstå att uteblivna insatser kan komma att kräva än mer av åtgärder längre fram, ibland med sämre resultat som följd.

Synergier/mervärden

Linköping och Norrköping ska samverka när det medför mervärden, dvs när kommunerna och/eller utvecklingen av regionen vinner på samarbete. Samarbetet är därmed inte ett självändamål – vinsterna måste vara tydliga.

Regional utveckling

Detta är en plan för Linköpings och Norrköpings samarbete. Linköping och Norrköping utgör befolkningsmässigt ca två tredjedelar av dagens administrativa region och därmed är kommunerna i flera avseenden motorer för hela regionens utveckling. Icke desto mindre finns det ett ömsesidigt beroende mellan å ena sidan Linköping och Norrköping och å andra sidan Linköping och Norrköping och kringliggande kommuner. Kommunerna är på många sätt varandras förutsättningar varför den kommunala bilaterala såväl som den multilaterala utvecklingsplaneringen måste förstärkas och utvecklas. I detta avseende sammanfaller kommunkontakterna med intentionerna i det Regionala Utvecklingsprogrammet och utgör därmed en viktig del i samarbetet med Östsam vad det gäller att revidera programmet. Behov av ökad samverkan är särskilt tydligt på infrastrukturområdet liksom vad det gäller att möjligheterna att tillvarata regionens samlade livsmiljöer, produktionsmiljöer och besöksmål.

Ramvillkor - hållbar utveckling

Brundtlandkommissionen definierar hållbar utveckling som ”en utveckling som tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina”. Det kan också uttryckas som en utveckling som säkerställer god miljö och hälsa, ekonomisk och social välfärd och rättvisa för både dagens och kommande generationer.

Hållbar utveckling har tre ömsesidigt beroende dimensioner – ekologisk, ekonomisk och social. Om en av dessa dimensioner saknas går det inte att

uppnå hållbar utveckling. Forskning visar att det finns en samvariation mellan ekonomisk utveckling och sociala faktorer. Det är också ett faktum att fortsatt ekonomisk utveckling inte kan byggas utan en bättre hushållning med våra naturresurser och klimathänsyn. Den ekologiska dimensionen utgör ramen för hållbar utveckling; vi är beroende av naturen och dess kretslopp för dess livsuppehållande förmåga och inte minst resursbas. En positiv regional såväl som lokal utveckling måste därför bygga på den grundläggande principen om social och ekologisk hållbarhet.

Strategiska aktiviteter

Att utveckla regionen i riktning mot uppsatta mål kommer att ta tid och kräva en mängd insatser. Arbetet måste börja nu. Utifrån de övergripande målen – attraktivitet i nationell toppklass, ökad befolkning, fler i arbete, högre utbildningsnivå samt ökad lönesumma - har ett antal strategiska insatsområden identifierats.

- Fler i arbete och fler företag
- Regional strategisk planering
- Utveckla trafiksystemen
- Utveckla bebyggelsestrukturen
- Image och upplevelser
- Offentlig service

Insatsområdena tar sin utgångspunkt i de strategier som föreslås i Gemensam Översiktsplan och Målbild 2030 och är valda utifrån att utveckling inom dessa är avgörande för att nå målen. Områdena redovisas nedan utan inbördes ordning, men är beroende av varandra för att få full slagkraft.

Nedan redovisas de planerade aktiviteterna inom de sex insatsområdena. Flera av aktiviteterna är av den karaktären att Linköping och Norrköpings kommuner inte har full rådighet utan är beroende av samverkan med andra regionala aktörer. I vissa fall kommer aktiviteter också att drivas under ledning av andra regionala aktörer. Under varje aktivitet redovisas därför eventuella samverkansorganisationer.

Samtliga föreslagna aktiviteter bedöms kunna genomföras inom befintliga budgetramar i Linköpings och Norrköpings kommuner. Om medel behöver tillföras i ett senare utvecklingsskede av aktiviteterna, beslutas det i särskild ordning.

Fler i arbete och fler företag

Öka nyföretagandet och stimulera entreprenörskap

Mål – Fler företag som växer och utvecklas, långsiktigt hållbart företagande.
 Aktivitet - Utveckling av strategi för att stimulera till ökad tillväxt bland nystartade företag genom regional samverkan.

Ökat antal regionala B2B-mötesplatser för regionens företag, både branschvisa och över branschgränser

Tidplan fortlöpande

Koncentrations- och etableringsstrategi

Mål - Fler nya tjänsteföretag etableras. Bättre resultat i mätningar av företagsklimatet

Aktivitet - Utveckla gemensam strategi för etableringar och expansioner nära Linköpings och Norrköpings resecentra.

Gemensamt underlag tas fram för att öka kunskapsbasen inför fortsatt förtätning i områdena kring respektive resecentra. Utbildningen ”Förenkla – helt enkelt” (SKL och Tillväxtverket) genomförs bland prioriterade tjänstemannagrupper för att förbättra etablerings- och företagsklimatet i Norrköping och Linköping.

Tidplan Kartläggning 2011

Initiera en studie av regionens stöd för näringslivsutveckling

Mål –Öka sysselsättningsgraden och öka antalet företag

Aktivitet - Kartläggning av regionens näringslivsinsatser och insatsernas effektivitet.

Östsam har presenterat en studie över regionens ekonomiska utveckling, 1990-2007. Innehållet motiverar en gemensam studie över effekterna av regionens samlade stödinsatser för näringslivsutveckling.

Samverkan Östsam, näringslivsfrämjande organisationer i regionen

Tidplan Genomförs under 2010-2011

Initiera projekt för att stärka studenternas koppling till regionens näringsliv

Mål - högre andel människor med eftergymnasial utbildning i regionen

Aktivitet - Ta fram en strategi för att öka antalet kvarstannande studenter i regionen

Initiera kartläggning av regionens samlade insatser och förslag till en strategi för att öka antalet kvarstannade studenter efter avlagd examen.

Samverkan Linköpings Universitet, näringslivsrepresentanter, Östsam

Tidplan Genomförs under 2010-2011

Utveckla strategi för storstadsbranscher

Mål – Fler storstadsbranscher och företag med högvärdiga tjänster.

Aktivitet - Utveckla kunskapsbas genom kartläggning av Linköpings och Norrköpings gemensamma förutsättningar samt utforma en strategi för att i ökad grad attrahera växande storstadsbranscher.

Arbetet ska ske genom att 1) definiera storstadstjänster, 2) nulägesanalys – hur ser Linköpings och Norrköpings bransch ”storstadstjänster” ut idag? 3) utformning av marknadsföringsstrategi

Samverkan Marknadsbolaget Fjärde Storstadsregionen

Tidplan Kartläggning sker under 2010

Strategi för ökad integration utifrån ett arbetslivsperspektiv

Mål – Öka sysselsättningsgraden och minska utanförskapet.

Aktivitet - Skapa en strategisk plattform för ökad integration och fler utrikesfödda i arbete

Utvecklad kunskapsbas och kartläggning över Linköpings och Norrköpings förutsättningar att minska utanförskapet, segregationen och få fler i arbete. Frågan är tvärgående vilket involverar flera förvaltningar.

Tidplan Underlag till strategi under 2010

TänkOm

Mål – genom innovativa arbetsmetoder och modeller öka förutsättningarna för egenförsörjning

Norrköpings och Linköpings kommuner har beviljats projektmedel från Europeiska socialfonden för projektet Tänk Om, ett projekt för områdesutveckling. Arbetet sker i Klockaretorpet och Ringdansen i Norrköping, Skäggetorp och Ryd i Linköping. Av de 300 deltagande personerna ska minst 180 vara i arbete, studier eller företagande 90 dagar efter avslutad tid i projektet.

Samverkan Formellt engagerade samverkansorganisationer:

Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Coompanion Östergötland, Industrikompetens, samordningsförbunden i Linköping och Norrköping

Tidplan projektet pågår 2008-2011

Regional strategisk planering

Utveckla samverkansformer och samverkansområden mellan regionens kommuner

Mål – Effektivare offentlig service

Aktivitet- Utveckla samverkan i syfte att skapa en mer sammanhållen region med för medborgarna välutvecklade samhällstjänster. Funktionaliteten är central.

Den kommunala samverkan ska förstärkas och utvecklas. I Östsams arbete, framförallt i arbetet med regionalt utvecklingsprogram, sker en viktig dialog med alla kommuner. Som komplement till det arbetet finns det ett behov av mer direkta kontakter mellan kommuner i regionen, även kommuner utanför länet, i olika frågor. Linköpings och Norrköpings kommuner tar därför initiativ till att utveckla relationerna med angränsade kommuner. Samverkan kan ske multilateralt såväl som bilateralt. Behoven och sakområdena styr vilka kommuner som deltar. Fokus kommer bl.a. att ligga på kollektivtrafik samt bebyggelseutveckling och leverans av samhällstjänster i gränsområden.

Samverkan Intresserade kommuner
 Tidplan Kontinuerlig utveckling

Delta i arbetet med Regional utvecklingsplan (RUP)

Mål – Skapa en positiv långsiktig utvecklingen av regionen
 Aktivitet – Aktivt delta i Östsams framtagande av reviderat Regionalt Utvecklingsprogram (RUP)

Aktivt delta i Östsams framtagandet av ett reviderat Regionalt Utvecklingsprogram (RUP). I den mån det är lämpligt bidra med kunskap, fakta samt också bidra med kontakter och om behov föreligger initiera möten med kringliggande kommuner.

Samverkan Östsam är ansvarig
 Tidplan Arbetet förväntas pågå 2010 och 2011

Utveckla trafiksystemen

Fortsatt arbete med Ostlänken

Mål - Byggstart av Ostlänken 2014-2015
 Aktivitet– Säkerställa beslut om järnvägsplan

Säkerställa den samordnade planeringen av Ostlänken och resecentrumområdena så att erforderliga järnvägsplaner inklusive systemhandlingar samt kommunala detaljplaner ska finnas framme 2014.

Samverkan Nyköping-Östgötalänken AB
 Tidplan Halvårsskiftet 2010

Initiera utredning av styrning av regional kollektivtrafik

Mål – Skapa en sammanhållen regional kollektivtrafik
 Aktivitet - Initiera en översyn av den regionala kollektivtrafikens organisering och ansvarsfördelning

För att stödja utvecklingen av en gemensam arbets- bostads- och fritidsmarknad är en väl utvecklad kollektivtrafik viktig. En sammanhållen

kollektivtrafik där regional och lokal trafik samverkar förutsätter en väl utvecklad samverkan mellan olika aktörer och tydliga ansvar.

Även mot bakgrund av den kommande nya kollektivtrafiklagen behöver organisationsformerna och ansvarsfördelningen för kollektivtrafiken ses över.

Samverkan Landstinget, Östgötatrafiken, Östsam och länets kommuner
Tidplan Utredning startar under 2010, beslut juni 2011

Åtgärder för bättre regional kollektivtrafik

Mål – Attraktivare resmöjligheter mellan Linköping och Norrköping
Aktivitet - Minska restiden mellan Linköping och Norrköping samt öka trafikeringen

Analyser av pendeltågs- och expressbusstrafiken mellan Linköping och Norrköping visar att trafiken behöver förstärkas för att möta det ökade resandet. För expressbusstrafiken finns ett problem med för långa restider ut och in i tätorterna.

Beslut finns redan nu om nya tåg samt ökad expressbusstrafik, vilket är positivt. Möjligheterna till ökad trafik på pendeltåget ses nu över (mer 20-minuterstrafik och trafik senare på dygnet).

Översyn pågår angående åtgärder för att korta restiden för expressbussarna. Arbetet omfattar all express- och landsbygdstrafiks framkomlighet i tätorterna. Resultatet av studierna ska ligga till grund för beslut om åtgärder.

Samverkan Landstinget, Östgötatrafiken, Östsam
Tidplan Beslut om åtgärder 2010

Vad betyder kollektivtrafiken för regional tillväxt

Mål – Öka kvalitén i beslutsunderlagen för den regionala kollektivtrafiken
Aktivitet - Kunskaps- och exempelsammanställning utifrån ett samhälls- och kommunalekonomiskt perspektiv.

Samverkan Östsam
Tidplan 2010 - 2011

Internationell arkitekttävling avseende utformning av resecentrum i Linköping och Norrköping

Mål - Skapa ett högklassigt och långsiktigt hållbart projekt som förenar arkitektur, stadsbyggande, trafiklösningar och andra funktionella och tekniska krav till en attraktiv helhet.

Aktivitet - Arkitekttävling

Ambitionen är att få fram ett projekt som håller hög internationell nivå. En tävling skapar också intresse och uppmärksamhet, vilket är positivt i sig. Arbetet med framtagande av program för arkitekttävling fortgår.

Tidplan Tidplanen är beroende av beslut kring Ostlänken

Internationell konståvling vid resecentrum i Linköping och Norrköping

Mål –Förstärka bilden av regional sammanhållning
Aktivitet – Konståvling

Syftet med en internationell konståvling är att ge resecentrumen en konstnärlig gestaltning som är av internationellt intresse. Ambitionen är att de kan ses som profilskapande landmärken.

Konståvlingens genomförande är avhängigt den internationella arkitektävlingen.

Kontakter tas under tiden med olika intressenter för att försöka klargöra konståvlingens former. Dialog sker med ansvariga för arkitektävlingen.

Tidplan Samordas med arkitektävlingen

Utveckla bebyggelsestrukturen

Aktiviteter utifrån Gemensam översiktsplan

Efter att den gemensamma översiktsplanen fastställts av kommunernas kommunfullmäktige startar arbetet med implementering och genomförande. För att samla åtgärderna kring bebyggelseutveckling ska en gemensam handlingsplan tas fram. Aktiviteter av principiell och gemensam karaktär inarbetas i utvecklings- och samverkansplanen.

Tidplan Handlingplan klar 2010. Varefter lämpliga aktiviteter arbetas in i utvecklings och samverkansplanen

Image och upplevelser

Information, marknadsföring

Mål – En tydlig regional identitet
Aktivitet – Plattform för marknadsföring

Tillsammans med det regionala marknadsbolaget utveckla en plattform för marknadsföringen av regionen; Linköping - Norrköping. Häri ingår att formulera budskap och identifiera regionens styrkor.

Samverkan Marknadsbolaget Fjärde Storstadsregionen, Östam
Tidplan Genomförs under 2010-2011

Kommunikationsplan för kommunsamverkan; Linköping-Norrköping

Mål – Tillsammans ska kommunerna upplevas som större, starkare och intressantare

Aktivitet – kommunikation av kommunsamverkan

Utifrån framtagen kommunikationsplan utarbetas en aktivitetsplan för att communicera kommunsamverkan. Kommunikation av Gemensam Översiktsplan är en prioriterad aktivitet liksom att synliggöra kommunsamverkan under Almedalsveckan.

Tidplan Genomförs under 2010

Gemensamt återkommande evenemang

Mål – Öka regionens attraktivitet

Aktivitet – Kartlägga förutsättningarna för ett eller flera större gemensamma evenemang med stor attraktionskraft

Återkommande arrangemang är viktiga och identitetsskapande. Linköping och Norrköping ska identifiera vilken typ av arrangemang – av nationell och internationell betydelse - som kan utvecklas i samverkan och bidra till utvecklingen av regionen.

Tidplan Genomförs under 2010

Offentlig service

Utöka kommunalförbunden med ny verksamhet och nya medlemmar

Mål - Effektivare offentlig service.

Aktiviteter –Ta fram en plan för lämpliga verksamheter som kan drivas i gemensam regi. Intresserade kommuner skriver samverkansavtal eller blir medlemmar

Linköping och Norrköping kommuner har nu två kommunalförbund för gemensam verksamhet. Räddningstjänsten Östra Götaland samt kommunalförbundet fjärde storstadsregionen med Lönecenter och upphandlingscenter.

Just nu pågår inget arbete för att överföra ytterligare verksamhet. Kommunerna behöver utreda om det finns verksamhet där det finns fördelar att bedriva dem gemensamt. Utifrån det bör förstudier startas.

Ett flertal kommuner visar intresse för att samverka med kommunalförbunden eller bli medlemmar. Kommunerna ska, tillsammans med kommunalförbundens ledningar, fortsätta samtalen med intresserade kommuner.

Samverkan Linköping och Norrköpings kommuner

Tidplan Kartläggning av presumtiva verksamheter samt start av förhandling med eventuellt nya medlemmar under 2010

Sammanställa aktiviteter inom de kommunala organisationerna

På förvaltningsnivå fortsätter samarbetet inom många områden. För att visa bredden i kommunernas samverkan bör de aktiviteter som inte ryms i denna utvecklings och samverkansplan ändå samlas och redovisas.

Uppföljning

Uppföljningen kommer dels att ske på aktivitetsnivå på det sätt som ska beskrivas i respektive aktivitets projektplan. Dels på övergripande effektnivå. Metoder och indikatorer för uppföljningen planeras att arbetas fram i samverkan med Ötsam. Ötsam startar nu arbetet med en ny Regional utvecklingsplan. I det arbetet ingår också att ta arbete fram lämpliga indikatorer för uppföljning av regionens utveckling. Istället för att ta fram en egen uppföljning för kommunernas samverkan bör Ötsam uppföljning kompletteras där det är nödvändigt.